

Káliz Sajtos József

Farsangi dúdoló

(egy kalendáriumból)

Mint lassuló ringlispíl,
éskereked alig pörög.
Mit neked 'fentebb stíl',
zajos pörök, ócska csörték!
A hírt, sikert lepcsés nyelvvel
mások már rég besöpörték. –

(utóirat)

Mi a francnak fenekedel,
üljél meg a fenekeden
otthon a kis kuckódba'..
Ott legalább nincsen szájjár.
Gyűjtsál rá egy régi dalra,
nótázz, derülj és pipázzál. – –

Biztató

A fölsejltő holnap
még nem tudod,
mit hoz...

De te a gondok elől
– mint félénk eb –
már szűkölve
iszkolsz. –

Nem szabad feladni,
a vágyainkat feledni.
Hidd el,

egy reggel majd
rád talál,
mit megálmodtál
hajdanán.

Szállsz hazafelé

Szindbád,
a szíved már
nem kalózkodik.
Lépteid lassúdak...
De álmodban
– akár a vadludak –
szállsz délnek
a te jó Kálozodig.

Életünk

Egymásra rakódnak az évek –
egyik szelíd, a másik agyarog.
Lám, ez az élet.
S benne én mi vagyok?
Virágkehely,
ahol alakul a mag...
S ott a szülőtte-hely,
mely fölnevel,
befogad (mint a párom).
És szétosztván mag-magam
a gyermekemben éltet,
ha majd szemem ívét végleg lezárom.

Hegedűs Imre János

Göre Gábor a székelyek között

– *Apokrif Gárdonyi-levél* –

Tekintetős Szerkesztő Hivatal

Jó egészséget és hasonló jókat kívánok a szerkesztő úrknak a Hargita lábától, Csíkdánfalából.

Amint azt a Tekintetős Szerkesztő Hivatal tuggya, bójártam én Pestöt-Budát, de annyi góbét suhutt nem láttam, mint ott, úgy kezdődik minden mókájuk, hogy a széköl embör felmönt Pöstre, gondolok, lemennék Góbéországba, hallám, maradt-é polozsnoknak legalább egy széköl a Hargita töviben. Továbbá, gondolok, csak okos embörök tuggyák, mi a polozsnok, hát ide körmölöm a papirosra, a polozsnok olyan tojás, amit a gazda asszony mindig ott hagy a tik alatt, anélkül nem tojik meg a fránya kota.

De most visszatérok a levelemhöz, amit itt írok Góbéországban, kéröm, tögyék ki a zuzságba, tudja meg az én falum, Lepénd, világot járt bírója van nekije, nem akárki Göre Gábor.

Mondok indulás előtt a zasszunynak, kapsold bé a televíziót, lögyek én is művelt embör. Hát ott éppen valami habaré mönt, abban egy inkább gyermekök, mint embör mókázott, kérdém a zasszonyt, nem tudná-é, ki ez a füles, mire ő aszondi:

– Hát kend, bíró létire, azt se tuggya? Zsóok Levente az a kölöök Dánfáláról, de most kabaré mestör lött Pestön.

Mögvakarám a fülem tövit, s mondok, ha már a zasszony is többet tud, mint én, tönni kö valamit, indulni kö Góbéországba, meg kö tapasztalni, mi igaz, mi nem igaz, amit zuvatolnak a székölökről. Fölhúztam a csizmámot, panyókára vetöttem a szűrömet, nyakam köré kerítöttem a tarisznyát, amibe a zasszony tokaszalonát, hurkát, ódalast, kalbászt, hagymát, kinyért pakolt, feltöttem a kalapomot, mert azt nálunk én hordom, nem a zasszony, högyösre pödörtem a bajuszomat, s mondok:

– No, annyuk, én emöntem Csíksországba, mert ott van az a Dánfala, aztán ha nem írok, ne válaszolj!

– Hát csak ügyeljön kend magára – aszondi a zasszony –, mert akármilyen okos kend, a góbék túljárnak a kelmed ménkű nagy eszin, nagyon értik azok a csíziót, azt hallám kántorné asszonytól, agyafúrt ott még a mekögő kecske is. Megbicskálták az ördögöt, s Jézus Urunkra piros csizmát s vitézkötésös ujjast húztak a körösztfán.

Durbints sógorral s hátunk mögött a Kátsa cigánnyal gyalogolánk a szomszéd

faluig, mert Lepéndbe, ahol én vagyok a bíró úr, szégyönszömré még nem vezeték bé a vonatot. Kátsa keserves nótákat húzott, s Durbints sógor is úgy lógatta a fejét, mint a gyepmestör számará. Mi lösz a faluval bíró nélkül, aszondi, meglösz ennek a böjtje. Mire megürült a kulacs, ott is valánk az állomáson, elbúcsúztam a sógortúl, s a vicinálissal feldöcögék Pöstre. Ott a Keletiben hágék rendös vonatra, s hát mit ád az Isten, az tele volt széköllel. Úgy járnak azok Pöstre, mint én Durbints sógorral a városi hetipiacra. Bévacolom magamot közójük egy kupéjba, egyik ódalamon egy vénembör, akkora volt a bajusza, mint a szürke ökör szarva, másík ódalamon tüzes menyecske, pont mint az én oldalbordám fiatalon. Mesélik es a széköl menyecskéröl, hogy az még az ördög hátára is fölkerült, s vitette magát a kétszarvúval. Nem akármelyik bokorban születik ilyen vászoncseléd. Velünk szömben a kupéjban három hetyke lögén ült, az egyik pörge kalapos, a másík vastag bikanyakú, a harmadik piros képű, mint a lecsöppentött vér, s úgy nézték a mönyecskét, mint nálunk a templomban a plébános tisztelendő az ostyát úrfelmutatáskor, éppen csak a nyelvökre reá nem vöttek.

Gondolok, no, Göre Gábor, szép társaságba csöppentél, túl hamar megkezdött neked Góbéország, most szödd össze a nagy eszödöt, ne hozzál szégyönt a faludra.

Már legalább fertály órányit csattogott alattunk a masina, de csak nézőgettük egymást, jobban mondva öök nézőgettök éngömöt, mintha cirkusból szöktem volna. Mög is szólalt velem szömben az egyik tejfölös szájú, a pörgekalapos:

– Hát kendöt honnan szalajtották el?

Mán ilyen sértést mégsem viselhettem, mondok, ha nem tudátok, én Göre Gábor vagyok, első embör a falumban, vagyis bíró úr, s most éppen azért megyök hezzátok, hogy reportot írjak Góbéországról, amit aztán kiserkösztének a zujságba Pestön.

Megnött erre a tekintélyöm, a széköl nem szüvelli, ha tintanyalók ütök az orrukot az úk dógába, oda is szólt hamar a vénembör a mönyecskének:

– Te, Józefa, nem teríténél asztalt erre a kicsi lappancsra a bíró úr tisztöletire?

Pattant is a mönyecske, mint a tűz lángja, szödde elő a csíkos tarisznyákból a szalonnát, a disznófő sajtot, a májast, én sem adtam lennebb, nyomtam sebtiben a mönyecske kezibe azt, amit a zasszony bépakolt, tokaszalonnát, hurkát, ódalast, hagymát, hát olyan terüj asztalkám kereködött, hogy az urak svéd asztala, amit csak hírből ismerök, sem lehet fájtósabb. Lött is olyan zsiros levegő a kupéjban, hogy Kátsa cigány, ha velem jött volna, azzal is jól lakott volna.

Öttünk, öszögettünk, akkor kivött a pirosképű a posztóujjasa belső zsebiből egy félliterest, először ő ivott belöle, mert nálunk úgy szokás, nehogy meg lönné mérgözve az ital, aztán átnyújtotta neköm. Én a belső méretömnek járó porciót eresztöttem le a torkomon, de szinte megnyuvadtam, szégyön szömré tikogni

kezdöttem, mint egy beteg tyúk, prüszköltem, köhögtem, s mikor szólni tudtam, kérdöm, milyen rossznyavalya italt adott neköm, gyermek.

– Hát az biza deckalé, bátyámuram. Látszik kenden, hogy még soha nem járt Székelyországban.

Rögvest magyarázta a zöreg, mi az a deckalé, borsika bogyból főzik a pájinkát a góbék, a borsika valami bokorféle a Hargita tetején, annak a fájából készül a híres ostornyel, a széköly jogar.

No, engömöt hirtelen úgy kioktattak, hogy az álmétkodástól elakadt a lélegzetem, meghúztam magamot, s hallgattam, mint a kert aljában a szagos ibolya, ami Göre Gáborral még soha nem esött meg.

Csak akkor kellett megszólalni, amikor túlértünk a gránicon, s a román jegycsípő kérte a bilétát, de én a beszédjéből egy kukkot sem értöttem. Erre a vastagnyakú lekapta a fejemről a kalapomat, amit a falubamban sönki sem mert volna megtönni, kivitte a szalag mögül a bilétámat, s odaadta a jegycsípőnek. Nagy csorba esött a tekintélyömön, egy bíró fejről nem lehet csak úgy lekapdosni a kalapot, de bé kellett lássam, ropog a jég itt alattam. Az előbb a deckalétól tikkadtam meg, most a román nyelv vetött cigánykereket a fülemben. Mi lösz veled Góbéországban Göre Gábor – mondok?

Heába vótam én a bötű emböre, ezök a góbék magyarázták neköm, ahogy möntünk, né, itt, Váradon mívelt csodát Szent László kerál holta után es, föl-emelte a sírkamra ménkü nagy lappancsát, lóra szökött, kiverte a kutyafejüket az országból.

Mönyünk tovább, ismét mondják, itt születött Mátyás kerál, az igazságos, erről a városról énekölik a híros nótát, azt, hogy szép város Kolozsvár.

Gondolok, hát ezök értik a csiziót, én csak bámultam, mint borjú az új kapun, de az Úr Jézus úgy rendölte, hogy mindön utazás véget ér éccő, a tűzről patant mönyecke gyergyói vala, ott a legszöbb s a legkacérabb az asszony nép az egész Székelyországban, hát ő leszállt Gyírgyóban, ahogy ott mondják, a három lögénnek szinte kiszökött a szöme, úgy nöztek utána, de münköt vitt tovább a masina, igyenessen Csíkcicsóba, oda, ahonnét elindula kanyargós útjára a mókás gyermek, Szakállas Ábel.

Ezzel még nem is lett volna nagy baj, csakhogy neköm vissza kellett jönni három órányi silbakolás után egy szömélyvonattal Dánfálára, ahol a gyors nem áll meg. A nagybajuszos öreg s a három lögénecske tovább möntek, Madarasra vagy Verebösre, ki tudja, mert Csíkban a veréb nem madár.

Mikor megérköztem a habarés Zsók Levente falujába, éppen harangoztak vecsörnyére, illedelmösön vártam a templom kapujában, mert én is pápista vallású volnék, még ha kétször is köröszöltek, s jól is tevém, hogy gyakorolám az áhítatos illemöt, mert Csíkországban még a fülesbagoly is pápista.

Éccó csak jó a harangozó, egyik lába fából, arról is van mókájuk, azt mondják, azér, mert az nem zsibbad. Amelik zsibbadt, azt ott hagyta a Don-kanyarban.

Kérdöm tőle, hol lakik Zsók Levente. Ő először akkorát pökött, mint egy régi száz lejes, aztán visszakérdőzött:

– Hát kéd miféle szerzet?

Mondok, a pösti újságtól jövök, amire ő még nagyobbat pökött, s elindula az Olt utca felé. Annak a szádában mögállt egy ház előtt, oda béküldött, azt mondi, itt van a szenátus, ott mindönt tudnak a szónátor urak, s azzal tovább dőcögött a falábal.

Ennek nagyobb hasznát vöttem, mint a két régi százejesének, mert ahogy bémöntem, égyből láttam, hogy a legjobb helyre, a kocsmába kerültem. Csíkban olyan az, mint Pestön a Parlament, úgy trónolnak a szónátorok a féldécisek, decisek mögött, mint a magosságos egökben az Úristen. Köszöntem illedelmösön, s lehúzódtam az egyik asztalhoz. Mondtam a pincérnek, hozzon egy déci pálinkát, de nehogy deckalé lögyön, mert azt még nem szokta meg a gigám.

Na, ülünk, iszogatunk, hallgatunk, de gondótam, jobb, ha bémutatkozom, hátha nem lösznek ilyen néma Leventék a cimborák, mert én nem néma Leventét, hanem egy habarék Leventét keresök, a Zsókot.

– Mondok, Göre Gábor vagyok, a híres bíró, Lepénd falu első emböre.

– Hírét sem hallottuk sömmiféle Göre Gábornak se Lepéndnek – mondi az egyik góbé –, de Isten hozta, ha már ide görgette kendet a szél a Csíksomlyói Babba Mária kegyelmébül.

Nyeltem egy nagyot, mondok, ha ezök még Göre Gáborról s Lepéndről sem hallottak, akkor sömmit sem tudnak a világról, de az istenhozta jól esött, a pálinka is kezdött melegíteni, a harmadik déci után már az én nyelvemről is elszállt a zsibbadás, s az ötödiknél olyan barátok löttünk, mintha együtt szolgáltunk volna a Don-kanyarban.

Az egyiket úgy hívták, Piroska Ferenc, a másikat úgy, hogy Kató Béla, a harmadikat úgy, hogy Annus Ambrus.

No, gondolok, itt es jól cifrázzák a nevüket a góbék, hogy lehet valakinek aszszony neve es, férfi neve es, mert hamar megtanótam tőlük, hogy nem „is” az „is”, hanem „es”, de annyit már tudtam, nem szabad álmélkodni, mert aki itt álmélkodik, az nekik hottentotta, s kifigurázzák, mint nálunk, Lepénden a Kátsa cigányt.

Piroska Ferenc kezdte a mókát, aszondi: Mönnyön, mönnyön a széköl lefelé, hallja, hogy supp, mönnyön, mönnyön tovább, ismét hallja, hogy supp, nöz hátra, s hát ötet ütök.

Aztán a komájával mönnyön egy másik széköl, a kocsmá előtt azt mondja, te koma, állj meg itt az ablak alatt, én bémönnyök, s ezököt a pipéköt mind kidobá-lom, te csak számoljad, hányat hánytam ki. Éccó csak röpül valaki bennről, mond-

ja a kinn álló koma: égy. – Ne számolj, te marha, met én vagyok – mondi a koma, aki bémönt.

Más. Bézárják a székölt a tömlöcbe, a többi rab kérdi, mit csinált. Asszondi, útlevelet kértem. – Azért nem zárnak bé sönkit. – Igen, igen, de én olyat kértem, amivel Bukarestbe löhet mönni Erdélyországból.

Másik széköl is békerül a dutyiba, kérdözik, mért. – Azért, asszondi, mert anyósomat megütötte a villám. – Azért nem zárnak bé sönkit. – Igen, igen, de a villa nyele az én kezömben volt.

Esmént más: Kérdözi a széköl gyermek az apjától: – Édsapám, miért piros ez a szilva? – Azét fiam, mert még zöld.

Elmönjön a széköl az állatkertbe, möglátja a zsiráfot. Asszondi: ilyen állat nincs es.

Így bolondultunk éjféltájig a szenátusban, mondok, ök így híják a korcsomát, akkor fölkereködtünk, mert észébe jutott Annus Ambrusnak, hogy holnap megy férhöz a lánya, éngöm is meghív. A zasszonya akkora szájjal fogadott münkö, hogy azon bé lehetött volna hajtani szénásszekérrel. Asszondi itt a sok dolog, s ú a korcsomában henterög. Aztán megcsöndesült, mert látta, vendég jött a házhoz, s azt a székölök igencsak tisztölik.

Másnap volt, amit hallani, nözni! A mennyasszonyt nem akarták kiadni a násznagynak, hoztak helyette egy olyan boszorkányt, hogy attúl Belzebúb is hideglölést kapott volna, kormos tollúseprű volt a hajába szúrva, sánta is volt, félszemű is volt, százesztendős volt, nem kellött a völegénynek. Aztán találós kérdésököt töttek föl, ilyent, hogy a tehénnek melyik oldalán van több szőr? – Hát amelyik oldalára veti a farkát, amikor lefekszik. – Hogy milyen fa van legtöbb az erdőben. – Hát görbe. – Miért hosszú a zsiráf nyaka? – Hogy több pötty férjön el rajta. – Mög hogy mi a legkisebb a világon? – Bolha tökin a pattanás!

Mán megkéröm szépön a Tekintetös Szerkesztő Urakot ott Pestön, nehogy megaprehendáljanak reám, de ilyen szabadszajú népség a széköl.

Végezetül csak elővezették az igazi mönyasszonyt, hát az majdnem olyan szép vót, mint az én jányom, Göre Martsa, akiről nemrég írék vala a Tekintetös Szerkesztő Uraknak.

De a legfontosabbat majdnek elfelejtöttem: Két napig ettünk, ittunk Annus Ambrus leányának a lakodalmán, kürtöskalácsból, csörögéből, pánkóból buglyát raktak, a töltöttkáposztától röggelre félre állt a hasam, s a déckalét es úgy megszoktam, hogy fél literrel csorgattam le a végén egyszuszra a gigámon.

Vőféjök hozták az ételököt, olyan szép rigmusokat mondtak mindönikre, hogy én, a bötű emböre, sem tudtam volna szöbbecköt kiókumálni, a pöcsönyénél igencsak ajánlották a völegénynek, keresse meg a disznyó fülit, s a mönyasszonynak, hogy keresse meg a disznyó farkát.

Csak arra mönt ki mindön strófa, hogy a kokas mögbóbitálja a jércét, mindönki értötte, miről van szó, mert a menyasszon úgy elpirult, mint a hajnali ég, ide is másolok pár keresetlen sort, Göre Gábor is írhatta volna:

Pecsenyét is hoztam, mégpedig kétfélét,
Behoztam a kakast, és vele a jércét.
Szaladgált a kokas a jérce nyomába,
Én meg, fogtam magam, futottam utána.

Aztán a menyasszony búcsúztatót is meg kö említenöm, olyan rigmusokat mondtak a vőfėjök, senki szöme nem maradt száraz. De a mönyasszony táncon mindönki fölvidult, fúrt de fúrt el akarták lopni a fiatal mönyecskét, el is lopták, de a vőfėjök kiváltották köménymagos pálinkán.

Azt rekomendálom mindön újságolvasónak, jöjjön el legalább éccő egy széköl lakodalomba, nem bánja mög, én, a hírös Göre Gábor is teljesön elgóbésodtam.

Ha ne várna otthon a hütös társam, a zasszony, s ne volna borjadzó a tehenem, a Riska, el sem mönnék Dánfálából, maradnék polozsnoknak Zsók Levente helyett, aki miatt ide jöttem, de heába, mert ő Budapestön tartózkodik a habaréban.

Így éltem, öttem, ittam én a székelök között, még a menyasszonnyal es táncoltam, melyhez hasonló jókat kívánok,

Göre Gábor
bíró úr

(Elhangzott Szőlősgyörökön, a Göre Gábor humorfesztiválon 2015. november 7-én)

Albert-Lőrincz Márton

(Évszakok a Hargitán) (Balassi Júliához)

Tavasza

Késve érkezett a Hargitán
a haját hullató régi lány.

Nyár

Mint kiderült nyárvégbe esve,
a tavasz elmúlt már az este.

Ősz

Jöttek sokan, s mind vén emberek.
Kutyák ugattak. Egy se kellett.

Tél

Elnyűtt fogaim zománca hull,
Hólánccot kerget a havas út.

(Csujjogatók)

Esik a hó, hull az eső,
Babám fején nincs fejken(d)ő,
Kalapja van a babámnak,
Kölcsönadná az urának.

***

Azért vagyok mégis itt,
Nem itták meg a kinint,
Nem szoptattak krinolinba'
Kicsi volt a kinin torta.

Kihagyott az eső cseppjeiből,
S így hullott rád Drága Juliám.

(Balassi Céliához)

Csukott szájadban
fogaid közt összeroppant a nyál.
Enyém is csorgott, Annám, Céliám.

(Balassi Fulviához)

Golyóból elég kettő, drága Fulviám.
A májusi utolsót félem s kihagynám.

(Petőfi Júliához)

Oda lementem, amint megígértem.
Nem voltam elmentve a szívedben.

(Radnóti Fannihoz)

Klementine, az árja lány is szeretett,
Fannit faggatom mégis:
szeretsz-e félénken, féltékenyen?